

Катеринчук К.В.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УМИСНОГО ВБИВСТВА МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

У статті проаналізовано теорії початку життя людини та його кримінально-правовий захист. Встановлено, що наукою кримінального права виділено теорії моменту початку життя людини – ембріональна (право на життя та його охорону з моменту зачаття або на останніх стадіях внутрішньоутробного розвитку) та натусіальна (з моменту народження людини). Аналіз зазначених теорій призводить до висновків, що натеper немає єдиного рішення з цього питання. Дослідження такого питання дало можливість здійснити розподіл позицій науковців на групи залежно від моменту початку життя людини та його кримінально-правового захисту. Виділено такі групи, як: перша група (з моменту зачаття; з 6 тижнів розвитку плоду; з 22 тижнів з моменту зачаття); друга група (з моменту початку фізіологічних пологів).

На основі цих теорій визначено, що пропозиції до законодавства не враховують усієї проблеми, що досліджується. Тобто не враховуються особливості кваліфікації у разі позбавлення життя плоду в одному випадку та вбивства малолітньої дитини в іншому випадку.

Здійснено аналіз національного законодавства та правозастосовної практики у частині змісту понять: «дитина»; «малолітня особа»; «новонароджений»; «живонароджений» та «життєздатний плід». Проаналізовано визначення терміна «плід» у кримінальному та медичному праві. На основі цього встановлено, що формування плоду та строки в медичній та юридичній науках мають різні терміни його розвитку.

Проведений аналіз деяких об'єктивних ознак складу злочину, що передбачений статтею 117 (Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини) Кримінального кодексу України, – «новонароджений», «під час пологів», «одразу після пологів». Аналіз судових вироків у такій статті доводить, що не завжди на практиці під час кваліфікації встановлюються всі ці ознаки.

Окреслено особливості юридичного статусу клону людини в законодавстві України. Визначені види клонування людини, що зазначені в законодавстві України: терапевтичне, репродуктивне.

Ключові слова: дитина, життя, злочин, вбивство, матір, новонароджена дитина.

Постановка проблеми. Натеper триває дискусія щодо теорії початку життя людини серед науковців та запропоновано певні наукові рішення щодо цього питання. Але деякі з них йдуть урозріз з основоположними правилами кримінально-правової кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом, питання, пов'язане із кримінально-правовою характеристикою умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини, моментом початку життя людини та його кримінально-правовим захистом, було предметом розгляду низки вчених. Варто зазначати науковців, які займалися розробкою цього питання: О.Ф. Бантишев, Н.І. Беседкіна, О.І. Вінгловська, А.Х. Завальнюк, Ю.А. Дорохіна, А.І. Ковлер, Є.Г. Міхньова, Б.В. Романюк, О.С. Сотула та багато інших. За наявності значної кількості теоретичних публікацій деякі питання не були предметом окремих

розвідок, саме тому їх висвітлення потребує спеціального дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати теорії початку життя людини; здійснити аналіз змісту понять «дитина», «плід», «малолітня особа», «новонароджений», «живонароджений» та «життєздатний плід»; провести аналіз деяких об'єктивних ознак складу злочину, що передбачений статтею 117 (Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини) Кримінального кодексу України, – «новонароджений», «під час пологів», «одразу після пологів»; окреслити особливості юридичного статусу клону людини в законодавстві України; запропонувати зміни та доповнення до чинного законодавства в частині кваліфікації діянь особи (матері), яка вбила свою новонароджену дитину.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теорії кримінального права серед безлічі

дискусійних питань актуальною залишається тема – момент початку життя людини та його кримінально-правовий захист. Життя людини має певний початок, який має певні «стадії». У доктрині кримінального права є різні теорії щодо моменту початку життя людини – ембріональна (право на життя та його охорону з моменту зачаття або на останніх стадіях внутрішньоутробного розвитку) та натусіальна (з моменту народження людини).

Зачаття (лат. *conscriptio*) – «початок розвитку в утробі жінки зародка після процесу запліднення. Зачаття є ознакою вагітності» [1, с. 169]. Унаслідок запліднення утворюється нова клітина – зигота (зародок), з якої починається розвиток організму. Цей розвиток обчислюється тижнями або місяцями (40 тижнів, 10 акушерських, або 9 календарних місяців). Подальший процес формування зародка в медицині йменується ембріональним. Тобто з початку запліднення до кінця 8 тижнів – ембріон [2]. З 9-го тижня внутрішньоутробного розвитку до народження людини медична література називає плід (*fetus*) [3, с. 335]. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості надає визначення плоду: внутрішньоутробний продукт зачаття починаючи з повного 12-го тижня вагітності (з 84-ї доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) до вигнання/вилучення з організму матері (п. 1.4) [4].

Отже, формування плоду та його строки в медичній та юридичній науках мають різні терміни розвитку, а отже, і назви. Така неузгодженість між науками може вплинути на подальший розвиток теорій початку життя людини. Нагадаємо, що в юриспруденції виокремлюють такі теорії початку життя – це ембріональна та натусіальна.

Прихильників ембріональної теорії доречно, на нашу думку, умовно поділити на групи. До першої групи пропонуємо віднести вчених, які вважають, що захист життя повинен здійснюватися з моменту зачаття, тобто з 0 тижнів внутрішньоутробного розвитку (А.І. Ковлер, Ю.А. Дорохіна та інші) [5]. Тобто на підставі проведеного аналізу спеціального законодавства доцільно вказати, що все ж життя людської істоти повинно охоронятися на самих ранніх етапах свого розвитку. Тому доцільно врахувати досвід зарубіжного законодавства і закріпити право кожного на життя з моменту зачаття [6].

До другої групи віднести науковців, що визначають право на життя з 6 тижнів розвитку (Н.І. Беседкіна [7]). Інша група науковців

(О.Ф. Бантишев, Б.В. Романюк [8]) вважають «плід на певному етапі розвитку в утробі матері, що має всі ознаки життя людини». Однак така позиція авторів також викликає безліч запитань: по-перше, з якого моменту зачаття (тижня вагітності) потрібно вважати плодом, бо автори не конкретизували строки; по-друге, інше словосполучення «плід, що має всі ознаки життя», але плід не може мати всі ознаки, що притаманні людині (дихання, подразливість – реакція зіниць на світло).

О.С. Сотула встановлює певний термін вагітності – 22 тижні з моменту зачаття [9], з якого потрібно здійснювати кримінально-правовий захист. Термін вагітності 22 тижні, мабуть, зумовлений автором як такий, що має певне юридичне підґрунтя, а саме в Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості пункт 2.5. Однак хотілося б зазначити, що доречно здійснювати захист не «певного терміну вагітності», а плід у терміні вагітності 22 тижні з моменту зачаття.

Ембріональна теорія та дискусії щодо неї мають безліч питань, серед яких – невизначений строк охорони життя плоду (зародка); живонародженість та зрілість плоду. Найбільш проблемними є питання щодо встановлення кримінальної відповідальності та, відповідно, пропозицій до Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Щодо такої теорії, то більшість авторів (Н.М. Ярмиш, О.С. Сотула) пропонують здійснювати кваліфікацію як вбивство або замах на умисне вбивство. Якщо таке припустити, то виникає певний дисбаланс, це викликано тим, що плід (зародок), не важливо який він має термін з моменту зачаття, є більш незахищеним порівняно з малолітньою особою, тому потребує посиленої кримінально-правової охорони. Аналізуючи нинішню статтю 115 (Умисне вбивство) КК України та пропозиції науковців, то вбивство плоду (зародку) буде вважатися простим складом умисного вбивства (ч. 1 ст. 115 КК України), а кваліфікованим залишається умисне вбивство малолітньої особи (п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України). Отже, це одне з проблемних питань такої пропозиції.

У статті 6 Закону України «Про охорону дитинства» зазначено, що «кожна дитина має право на життя з моменту визначення її живонародженою та життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я» [10]. Термінологія, що зазначена у статті, є суперечливою. По-перше, дитина – це особа, яка вже є народженою до

досягнення 18 років, що відповідає й іншим визначенням у нормативно-правових актах, це закони України: «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (ст. 2); «Про громадянство України» (ст. 1); «Про охорону дитинства» (ст. 1); «Європейська конвенція про громадянство» (п. с ст. 2); «Порядок розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» (п. 1.4) та інші. По-друге, відповідно до Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості (далі – Інструкція) життєздатний плід – здатність новонародженої дитини до життя поза організмом матері. «Новонароджений – живонароджена дитина, яка народилася або вилучена з організму матері після повного 22-го тижня вагітності (з 154-ї доби від першого дня останнього нормального менструального циклу)» (п. 2.5 Інструкції) [11]. Пункт 1.2 Інструкції визначає «живонародження – вигнання або вилучення з організму матері плода, який після вигнання/вилучення (незалежно від тривалості вагітності, від того, чи перерізана пуповина і чи відшарувалась плацента) дихає або має будь-які інші ознаки життя, такі як серцебиття, пульсація пуповини, певні рухи скелетних м'язів». Отже, натепер національне законодавство визначає початок життя людини та здійснює його охорону з моменту народження новонародженої, живої (живонародженої) та життєздатної дитини. На захисті такого потерпілого законодавець закріпив норму, в контексті якої визначені основні ознаки спеціального потерпілого в ст. 117 КК України. У разі умисного вбивства матері своєї новонародженої дитини уповноважені суб'єкти (експерт, суддя та інші) повинні в обов'язковому порядку встановлювати спеціального потерпілого: «1) новонароджену дитину; 2) дитину, новонароджену суб'єктом злочину, незалежно від наявності чи відсутності генетичного походження дитини від породіллі, а також від того, зачаття відбулося природним шляхом чи із застосуванням репродуктивних технологій» [12, с. 365]. «Новонароджений – немовля з ознаками внутрішньоутробного перебування, що визначаються за зовнішніми та внутрішніми ознаками. Оскільки більшість ознак зберігається чи зникає протягом першої доби позаутробного життя немовляти, то і період новонародженості в судово-медичному розумінні обмежується цим терміном» [1, с. 270–271].

З юридичної точки зору є два підходи до встановлення ознак новонародженої дитини. Перший – науковці встановлюють початковий

«строк» такого терміну. «Плід людини фактично набуває статусу новонародженої дитини після початку пологового процесу» [13, с. 57]. «Посягання на плід після початку пологового процесу є посяганням на життя новонародженої людини» [14, с. 364]. Другий підхід – науковці зазначають конкретний строк: «новонародженою вважається дитина, яка народилася живою, протягом 28 повних днів після народження» [15, с. 302]. Відповідно до Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості – це неонатальний період. Але знову пропозиції науковців йдуть урозріз з національним законодавством, що визначає: «малолітня особа – дитина до досягнення нею чотирнадцяти років» (п. 11 ч. 1 ст. 3 КПК України; ч. 2 ст. 6 Сімейного кодексу України). Відповідно до законодавства України під терміном «дитина» розуміють особу віком до 18 років (повноліття), якщо згідно із законом вона не набуває прав повнолітньої раніше» (Сімейний кодекс України та закони України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»; «Про громадянство України»; «Про охорону дитинства»; «Про протидію торгівлі людьми» та інші). Отже, першочергово потрібно уніфікувати законодавство України. Використовувати при цьому термінологію, яка не буде суперечити між собою, про що неодноразово зазначають більшість науковців.

Проблемні та дискусійні питання ст. 117 КК України вжнеодноразово обговорювалися в публікаціях та у виступах учених щодо недосконалості такої норми, в якій зазначаються неоднозначні терміни «новонароджений», «під час пологів», «одразу після пологів» [16, с. 152]. Звісно, якщо враховувати медичні ознаки новонародженого, то вони наявні лише відразу після пологів виключно одну добу після народження. Під словосполученням «одразу...» [17] слід розуміти «водночас, зараз же, негайно, раптово, несподівано». Отже, законодавцем не встановлено чіткого часового проміжку, який би допоміг здійснювати кваліфікацію на практиці.

«Під час пологів» така термінологія також має питання, а саме, з якого моменту вважати початок пологів, адже пологи починаються з переймів (функція вигнання плоду за рахунок періодичних скорочень). Крім того, цей етап повинен мати свою особливість, перейми не повинні бути «тренувальними» (перейми Брекстона-Хікса). У разі позбавлення життя дитини саме в період «тренувальних переймів» кваліфікація за статтею 117 (Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини)

КК України неможлива, позаяк такі перейми не належать до початкового етапу пологів, а вважаються підготовкою до пологів. Пологи у вагітної жінки починаються з моменту початку переймів, що супроводжуються розкриттям шийки матки. У разі якщо почалися пологи, але плід ще не вийшов з тіла жінки, однак остання вбиває дитину, кваліфікація за ст. 117 КК України виключається.

Але аналіз судових вироків Єдиного державного реєстру судових рішень доводить, що в деяких справах встановлюється виключно живонароджена чи мертвнонароджена дитина, життєздатна чи нежиттєздатна, зрілість плоду (вага та довжина дитини та інші показники), доношеність чи недоношеність плоду (строк вагітності, що встановлюється відповідно до медичних документів), вади розвитку, аномалії, вродливості, що сумісні чи несумісні із життям. А «головна ознака» такої статті – новонароджений – не встановлюється (Єдиний державний реєстр судових рішень: вирок Іванківського районного суду Київської області у справі № 366/2268/16-к від 05 вересня 2016 р.; вирок Хмельницького міськрайонного суду Вінницької області у справі № 149/497/17 від 17.03.2017 р.; вирок Тростянецького районного суду Вінницької області у справі № 225/602/12 від 07.09.2012 р.; вирок Голосіївського районного суду міста Києва у справі № 1-54/11 від 03.02.2011 р. та інші).

Кримінальний процесуальний кодекс України в ч. 3 ст. 102 визначає, що «якщо під час проведення експертизи будуть виявлені відомості, які мають значення для кримінального провадження і з приводу яких не ставилися питання, експерт має право зазначити про них у своєму висновку». У такому разі судово-медичний експерт може виявляти ініціативу та у своєму висновку зазначати, крім інших ознак, ще й обов'язкову – дитина є новонародженою.

Отже, в юриспруденції та медицині є різні строки початку розвитку плоду з моменту зачаття до народження. Така ситуація негативно вплине на проведення експертами судово-медичної експертизи у разі підтримки ембріональної теорії. Тому пропонуємо статтю 117 КК України викласти в такій редакції: «Умисне позбавлення життя новонародженої дитини матір'ю (жінкою, яка її народила), що перебувала в зумовленому пологами стані». Тим самим виключити дискусійну термінологію «під час пологів» та «одразу після пологів». Для встановлення ознак «новонародженого» в діяльності судово-медичного експерта та для кваліфікації за ст. 117 КК України вважати

особу від народження/вилучення з тіла жінки до однієї доби після народження (24 години).

Не менш великого значення для науки набувають нові дослідження, в тому числі й розробки в сфері клонування людини. Однак залишаються і юридичні питання, що мають вагоме значення для здійснення юридичного захисту її прав.

У науковій літературі точаться суперечки щодо визначення юридичного статусу клону людини. Так, відповідно до Закону України «Про заборону репродуктивного клонування людини» [18] забороняється репродуктивне клонування людини (створення людини, яка генетично ідентична іншій живій або померлій людині, шляхом перенесення в залишену без ядра жіночу статеву клітину ядра соматичної клітини людини (ст. 2 Закону). Однак у Законі не йдеться про заборону терапевтичного клонування для медичних цілей (тобто клонування з метою регенерації органів тієї ж людини або виробництва медичних препаратів) [19].

Отже, Україна забороняє такий вид клонування людини, як репродуктивне, але наука рухається вперед. Нині вже є клоновані тварини, тому доречно визначити права та обов'язки клонованої особи. Щодо цього питання також виникають дискусії серед науковців. За твердженнями вчених, клони людини будуть звичайними людськими істотами, [20] що повинні мати весь спектр прав і обов'язків, котрі може мати звичайна людина, без жодних обмежень [21]. Як і ідентичні близнята, клон і донор ДНК матимуть різні відбитки пальців [22]. Спосіб народження дитини (навіть клону) не має жодного значення для визнання людини фізичною особою і суб'єктом злочину, якщо вона наділена всіма іншими обов'язковими ознаками цього елемента злочину [23, с. 230].

Відповідно до ст. 11 Конвенції про захист прав і гідності людини у зв'язку із застосуванням досягнень біології та медицини (Конвенція про права людини і біомедицину) 1997 р. забороняє будь-які форми дискримінації особи за ознакою її генетичної спадковості. Поширюючи дію цієї статті на потенційних клонів, можна констатувати про їхні рівні права з іншими людьми.

Отже, клон як особа може мати ті самі права, що й інші людські істоти, крім того, й певні обов'язки. У разі скоєння злочину «людиною-клоном» кримінальна відповідальність повинна наставати за «загальним» правилом [24].

Висновки. Таким чином, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що потребує узагальнення термінологія юриспруденції та медичної науки;

дискусійні питання початкового моменту життя людини та його кримінально-правовий захист. Статтю 117 КК України викласти в такій редакції: «Умисне позбавлення життя новонародженої дитини матір'ю (жінкою, яка її народила), що перебувала в зумовленому пологами стані».

Список літератури:

1. Завальнюк А.Х. Судова медицина: тлумачний термінологічний довідник. Тернопіль : ТДМУ, 2016. 381 с.
2. Георги Д. Арнаутов. Медицинская терминология. *Medicina et Physcultura*, 1964. 1029 с.
3. Энциклопедический словарь медицинских терминов: в 3-х томах / Гл. ред. Б.В. Петровский. Издание первое. Том 2. Кабана болезнь – Пяточный бугор. Москва : Советская энциклопедия, 1983. 448 с.
4. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості : Наказ Міністерства охорони здоров'я України 29.03.2006 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06>.
5. Ковлер А.И. Антропология права : учебник для вузов. Москва : НОРМА-ИНФРА-М, 2002. 480 с.
6. Дорохіна Ю.А. Межі кримінально-правового захисту життя людини. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 101–105.
7. Беседкина Н.И. Конституционно-правовая защита прав неродившегося ребенка в Российской Федерации : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. Москва, 2005. С. 13–26.
8. Романюк Б.В., Бантишев О.Ф. Кримінальна відповідальність за спричинення смерті людині: кваліфікація таких діянь та їх відмежування від суміжних злочинів : монографія. Тернопіль : Видавництво «Підручники і посібники», 2017. 678 с.
9. Сотула О.С. Життя та його початок: кримінально-правові аспекти. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 2. С. 194.
10. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
11. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2006 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06>.
12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
13. Кримінальне право. Особлива частина : підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. 2 вид. Київ : «ВД «Дакор», 2013. 786 с.
14. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін. ; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ : Ін Юре, 2003. 1196 с.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
16. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін. ; за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, Л.М. Демидової. Харків : Право, 2017. 400 с.
17. Словник української мови. Академічний тлумачний словник в 11 томах. Том 1, 1970. С. 627. URL: <http://sum.in.ua/s/vidrazu>.
18. Про заборону репродуктивного клонування людини : Закон України від 14.12.2004 р. № 2231-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2231-15>.
19. Про заборону репродуктивного клонування людини: пояснювальна записка до проекту Закону України. URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id...15454.
20. Корочкін Л. У лабіринтах генетики. *Новий світ*. 1999. № 4. С. 111–114.
21. Вінгловська О.І., Міхньова Є.Г. Правове регулювання клонування. *Академія права*. № 2 (08). 2009 С. 92–94. URL: http://www.health-medix.com/articles/anti_aging/2009-06-10/92-94.pdf.
22. Вітвіцька В.В. Криминологічні проблеми попередження злочинних посягань на моральний і фізичний розвиток неповнолітніх : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 20 с.
23. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В.О. Навроцького. Київ : Юрінком Інтер. 2013. 712 с.
24. Катеринчук К.В. Юридичний статус клону. *Стан, проблеми та перспективи сучасної юриспруденції в умова євроінтеграції України: юридичні та суспільні аспекти* : електронний зб. матеріалів підсумкової наук.-теорет. інтернет-конф. Київ : Нац. акад. внутр. справ (23 квіт. 2015 р.). 2015. С. 196–197.

Katerynychuk K.V. PROBLEMS OF CRIMINAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF INTENTIONAL MURDER BY A MOTHER OF HER NEWBORN CHILD

The article analyzes the theories of the beginning of a person's life and his/her legal protection. It is established that the theory of Criminal Law distinguishes the theory of the moment of beginning of human life – it is the embryonic (the right to life and its protection from conception or in the last stages of prenatal development) and natusional (from the moment of human birth) theories. An analysis of these theories leads to the conclusion that there is currently no single solution to this issue. The study of this issue has made it possible to distribute the positions of scientists into groups, depending on the moment of beginning of a person life and his/her criminal legal protection. The following groups were distinguished: first group (from conception; from 6 weeks of fetal development; from 22 weeks from impregnation); the second group (since the beginning of physiological birth).

Based on these theories, it is determined that proposals for legislation do not take into account all the problem under study. Therefore, it does not take into account the peculiarities of qualification for depriving a fetus of life in one case and killing of a minor child in another case.

The analysis of the national legislation and subordinate legal acts in terms of the content of concepts: “child”, “a minor”, “newborn”, “live birth” and “viable fetus”. The definition of “fetus” in Criminal and Medical Law is analyzed. On this basis it is established that the formation of the fetus and the term in the medical and legal sciences have different terms of its development.

The analysis of some objective features of the crime, provided for in Article 117 (Deliberate murder by the mother her newborn baby) of the Criminal Code of Ukraine – “newborn”, “during childbirth”, “immediately after childbirth”. The analysis of court sentences under this article proves that not all of these features are always established in practice

Key words: *child, life, crime, murder, mother, newborn child.*